

KNIŽNICE V ČASE POLYKRÍZY: OHLIADNUTIE ZA SYMPÓZIOM INFOS 2026

Mgr. Ján Šimko, PhD.; jan.simko@sskk.sk; (Spolok slovenských knihovníkov a knižníc)

SPRÁVA Z PODUJATIA / EVENT REPORT

Posúdenie: redakčné; text neprešiel externým recenzným konaním

DOI: <http://doi.org/10.52036/1335793X.2026.1.61-62>

V dňoch 18. až 20. mája 2026 sa Košice stali druhýkrát dejiskom medzinárodného knižnično-informačného sympózia INFOS 2026 – 42. ročníka. Tohtoročné stretnutie expertov z piatich krajín Európy prinieslo mimoriadne aktuálnu reflexiu sveta, ktorý sa nachádza v období takzvanej „polykrízy“. Účastníci sympózia s podnázvom „LibRe“ hľadali odpovede na otázky, ako môžu knižnice čeliť dynamickému chaosu hypermodernej doby a stať sa centrami odolnosti.

Tohtoročný podnázov sympózia v tvare akronymu LibRe v sebe niesol nielen symboliku. Primárne vznikol spojením anglických slov *Library* (knižnica) a *Resilience* (reziliencia – odolnosť). V širšom filozofickom aspekte však toto slovo môže evokovať slobodu, voľnosť, ale aj nezávislosť (z latinského *liber*). Teda presne tie hodnoty, ktoré knižnice od svojho vzniku chránia a permanentne reprezentujú.

Cieľom sympózia bolo poukázať na to, že v čase klimatických zmien, prehlbujúcej sa sociálnej polarizácie, demografických posunov a neustálych technologických otrasov spôsobených nástupom generatívnej umelej inteligencie, knižnice nemôžu vystupovať len ako pasívni pozorovatelia. Naopak, musia sa stať aktívnymi aktérmi spoločenských zmien a pevnými bodmi, o ktoré sa môžu používatelia, ale i celé komunity, v ktorých pôsobia, opierať nielen v čase neistoty.

V úvode je potrebné dodať, že 42. ročník Infosu začal trochu netradične. Keďže si vo februári tohto roku Spolok slovenských knihovníkov a knižníc (SSKK) pripomenul svoje 80. výročie, prvý konferenčný deň bol venovaný Slávnostnej akadémii v Národnom divadle Košice. V rámci jeho programu boli ocenené osobnosti spolkového života a zároveň udelené čestné členstvo zahraničným hosťom a podporovateľom SSKK. Neskôr program pokračoval spoločenským večerom, ktorého cieľom bolo sietovanie a vzájomné spoznávanie sa účastníkov sympózia.

Odborný program sympózia bol koncepčne rozdelený do troch hlavných tematických blokov, ktoré v možnej komplexnosti mapovali výzvy súčasného knihovníctva. Prvou témou bola spoločenská reziliencia a používateľ v centre pozornosti, pričom sa reflektovali poslania knižníc smerom navonok. Diskutovalo sa o tom, ako budovať knižnicu ako bezpečné, inkluzívne a otvorené miesto pre všetkých bez rozdielu. V ére dezinformácií a informačného

presýtenia sa potvrdila kritická úloha knižníc v rozvoji mediálnej gramotnosti a kritického myslenia. V bloku o profesijnej reziliencii (knihovník vo víre neustálych zmien) sa potvrdil fakt, že odolnosť inštitúcie stojí a padá na ľuďoch. Tento blok upriamil pozornosť na samotných pracovníkov knižníc, ktorí musia čeliť neustálemu tlaku na transformáciu svojich zručností. Témy psychohygieny, celoživotného vzdelávania, adaptácie na nové formy práce a zvládanie technologického stresu rezonovali u väčšiny prítomných. Posledným, organicky prepojeným blokom boli inovácie pre trvalo udržateľnú budúcnosť. Stretli sa možno na prvý pohľad nezlučiteľné témy, napr. ako prepojiť technologický pokrok s ekologickou a ekonomickou udržateľnosťou? Prednášajúci demonštrovali konkrétne príklady implementácie AI do správy knižničných systémov, pokročilých digitálnych služieb, no zároveň kládli dôraz na ciele trvalo udržateľného rozvoja (SDGs), ku ktorým moderné inštitúcie (a knižnice v zahraničí) aktívne prispievajú.

INFOS 2026 opäť potvrdil svoj medzinárodný charakter. Pasívni účastníci mali jedinečnú príležitosť vypočuť si inšpiratívne príspevky od popredných zahraničných expertov, ktorí sú zároveň aj čestnými členmi SSKK. Hlavnými hosťami sympózia boli Maja Maricevic, riaditeľka pre vedu a inovácie British Library a jedna zo zakladateľiek a bývalá predsedníčka britskej kampane Green Libraries Campaign za ekologickejšie a udržateľnejšie knižnice, Nick Boxem, predseda Európskej divízie Medzinárodnej federácie knižničných asociácií a inštitúcií (IFLA) z Holandska, a Annette Wolgenhagen Godt, podpredsedníčka Dánskej asociácie knižníc pre odbornú činnosť. Prostredníctvom svojich príspevkov a workshopu priniesli pohľad na osvedčenú prax zo zahraničných národných, akademických aj verejných knižníc. Zdieľanie skúseností ukázalo, že hoci čelíme lokálnym špecifikám, globálne výzvy – od autorskoprávných otázok digitálneho veku až po ochranu slobodného prístupu k informáciám – sú spoločné.

PODUJATIA

Tri intenzívne dni, workshopy a neformálny networking v inšpiratívnom prostredí Národného divadla, kultúrneho centra Veritas a Kulturparku v Košiciach ukázali, že témy globálneho sveta nie sú vzdialené našej realite. Práve naopak, potvrdilo sa, že všetci čelíme spoločným výzvam, hoci v rôznej miere a intenzite.

Závery sympózia jasne deklarujú – odolná knižnica nie je tá, ktorá sa pred zmenami uzatvára, ale tá, ktorá ich dokáže anticipovať, adaptovať sa na ne a pomáha ich zvládnuť aj svojej komunite. INFOS 2026 dal účastníkom do rúk

nielen teoretické nástroje a vízie, ale najmä vedomie, že prepojenie tradície s inováciami je tou správnou cestou k trvalo udržateľnej budúcnosti.

Kompletné materiály, prezentácie rečníkov a závery zo sympózia sú pre odbornú verejnosť dostupné na oficiálnej stránke podujatia www.infos2026.sk.

Tento článok je zverejnený pod licenciou Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Autori si ponechávajú autorské práva a môžu príspevok archivovať v repozitároch.

Foto: SSKK

Nick Boxem. Foto: SSKK